

Halfjaareksamen memorandum

Punte: 300

Tyd: 3 ure

Vraag 1

(25 punte; 30 minute)

1.1 BTW- berekeninge

Uitsetbelasting	☒ 25 368.49
Verkope ($R75\,642 + R45\,930 = R121\,572 \times \frac{14}{114}$)	✓✓ 14 929.89
Toerusting ($R5\,000 \times \frac{14}{114}$)	✓✓ 614.04
Versekering ($R80\,000 \times \frac{14}{114}$)	✓✓ 9 824.56
Insetbelasting	☒ 8 247.72
Toerusting ($R24\,000 \times \frac{14}{114}$)	✓✓ 2 947.37
Aankope ($R40\,000 \times \frac{14}{114}$)	✓✓ 4 912.28
Kredietnotas ($R3\,160 \times \frac{14}{114}$)	✓✓ 388.07
BTW – SAID	☒ 17 120.77

1.2.1 Voorgestelde antwoord ✓✓

- “die onwettige en doelbewuste wanvoorstelling wat werklike vooroordeel teenoor ander veroorsaak.”
 - enige gedrag waar oneerlike verteenwoordiging van verdelings ’n element is.
- Aanvaar enige redelike antwoord.*

1.2.2 Voorgestelde antwoord ✓✓

- Bedrieglike BTW eise ingedien by SAID.
- Wanvoorstelling van BTW eise aan SAID.

Aanvaar enige redelike antwoord.

1.2.3 Voorgestelde antwoord ✓✓✓✓

- Verskaf korrekte en akkurate inligting aan SAID.
- Tydige indiening van opgawes en betalings aan SAID.
- BTW moet in alle pryse, advertensies en kwotasies, waar BTW van toepassing is, ingesluit wees.
- Byhou van akkurate rekeningkundige rekords vir ten minste vyf jaar.
- Verskaffing van relevante dokumentasie en inligting indien versoek deur SAID in verband met aankope, invoere en uitvoere van goedere en dienste.
- Stel SAID in kennis oor enige verandering in jou besigheid (bv. adres, handelsnaam, vennote, bankbesonderhede en belastingperiode).
- Uitreik van belastingfakture en debiet- en kredietnotas.
- Stel SAID in kennis oor enige verandering in die besonderhede van die verteenwoordigende persoon.

Aanvaar enige redelike antwoord.

1.2.4 Voorgestelde antwoord

- Addisionele belasting tot twee keer die BTW bedrag wat vermy is van die bedrieglike terugbetalings wat geëis is.
- Addisioneel tot die belasting wat gehef is, kan ’n boete ook gehef word. Daar kan ook tronkstraf daarvoor uitgedien word.

Aanvaar enige redelike antwoord.

Vraag 2

(45 punte; 27 minute)

- 2.1 Debiteure-, Krediteure-, Bankversoening en interne beheer
- 2.1.1 Oortrekking ✓✓ R3 040 ✓✓ Debietsaldo soos per Bankstaat beteken 'n oortrekking. ✓✓
- 2.1.2 Tjeknr. 2400 moes gekanselleer gewees het (verouderd) deur middel van 'n inskrywing in die KOJ. ✓✓
- 2.1.3 Voorgestelde antwoord – Enige vier geldige punte ✓✓✓✓
Merk items af wat in beide die kontantjoernale en Bankstaat is.
Stel foute in kontantjoernale reg.
Items wat nie op die Bankstaat is nie moet op die Bankversoeningstaat aangeteken word.
Balanseer die ^{BANK} rekening in die grootboek nadat die hulpjoernale oorgeboek is.
Vergelyk die saldo van die grootboekrekening met die van die Bankstaat.
Die totaal van al die uitstaande items is die verskil tussen die saldo van die grootboekrekening en die Bankstaat.
- 2.1.4 Die bedrag van R2 600 word teruggetel teen die ^{BANK} saldo ✓✓ en die ^{KREDITEUREKONTROLE} saldo. ✓✓
- 2.1.5 'n Vooruitgedateerde tjek is ontvang en word in 'n veilige plek gehou totdat die datum soos op die tjek aanbreek. ✓✓ Slegs dan word kwitansie uitgereik en tjek gedeponeer. ✓✓
- 2.1.6 $R18\,386 - R4\,500 + R2\,000 - R5\,000 - R400 = R10\,486$ ✓
- 2.1.7 Voorgestelde antwoord ✓✓ ✓✓ ✓✓
Streng beheer oor dokumentasie.
Skeiding van pligte (Krediteureklerk en Algemene- en Krediteuregrootboek moet deur verskillende werkers bygehou word.).
Rotering van pligte.
Twee handtekeninge per tjek van magtiging vir 'n EFO.
Kontroleer voorraad ontvang van Krediteure met fakture wanneer goedere in ontvangs geneem word.
Aanvaar enige redelike antwoord.
- 2.2 Debiteure-ouderdomsontleding
- 2.2.1 Diana Snowy ✓✓
- 2.2.2 Nee ✓ Voorgestelde antwoord ✓✓✓
Hulle laat te veel debiteure toe om agterstallig te raak.
Uit die vyf debiteure is slegs een op datum met betalings.
Aanvaar enige redelike antwoord.
- 2.2.3 Voorgestelde antwoord ✓✓ ✓✓
Hef 'n hoër persentasie rente op agterstallige rekeninge.
Stuur gereelde aanmanings aan debiteure wie se rekeninge agterstallig is.
Aanvaar enige redelike antwoord.
- 2.2.4 Ja ✓ Milly Wintery ✓
Sy rekening is vir meer as 90 dae uitstaande. Is dit moontlik dat sy naam op 'n swartlys geplaas kan word? ✓✓

Vraag 3

(45 punte; 30 minute)

3.1.1

Voorraad voorhande/Aankope		Voorraadvlakke	Berekeninge	R
1 Maart 2.13	$100 \times R60$	$780 - 100$	$100 \times R60 \checkmark$	$\checkmark 6\,000$
1 Junie 2.13	$(300 \times R70) + R900$	$680 - 300$	$(300 \times R70 \checkmark) + R900 \checkmark$	$\checkmark \checkmark 21\,900$
1 Oktober 2.13	$(400 \times R80) + R1\,200$	$380 - 380$	$(380 \times R80) + (380 \times R3) = R30\,400 \checkmark + R1\,140 \checkmark$	$\checkmark \checkmark 31\,540$
1 Februarie 2.14	$(340 \times R84) + R1\,020$			-
				$\checkmark 59\,440$

3.1.2 $\text{Verkope} = 780 \times R120 \checkmark = R93\,600 \checkmark$

Koste van verkope = R59 440

Bruto wins = R34 160 $\checkmark$

3.1.3 $(20 \times R80) + (20 \times R3) + (340 \times R84) + R1\,020$
 $= R1\,600 \checkmark + R60 \checkmark + R28\,560 \checkmark + R1\,020 = R31\,240 \checkmark$

3.1.2 $\text{Verkope} = 780 \times R120 \checkmark = R93\,600 \checkmark$

Koste van verkope = R59 440

Bruto wins = R34 160 $\checkmark$

3.1.3 $(20 \times R80) + (20 \times R3) + (340 \times R84) + R1\,020$
 $= R1\,600 \checkmark + R60 \checkmark + R28\,560 \checkmark + R1\,020 = R31\,240 \checkmark$

3.1.4.1 Voorgestelde antwoord $\checkmark \checkmark \checkmark \checkmark$

Die koste van verkope is minder wanneer EIEU gebruik word. R59 440 in vergelyking met die geweege gemiddelde metode, R62 041.20.

Die bruto wins is meer met EIEU. R34 160 in vergelyking met die geweege gemiddelde metode, R31 558.80.

Die waarde van voorraad voorhande is hoër met EIEU. R31 240 in vergelyking met die geweege gemiddelde metode, R28 634.40.

Aanvaar enige redelike antwoord.

3.1.4.2 Voorgestelde antwoord

Die prys van voorraad aangekoop verhoog $\checkmark \checkmark$ gedurende die maand wat die EIEU metode gebruik is. Die voorraad voorhande sal 'n hoër voorraadwaarde hê, maar 'n laer koste van verkope. $\checkmark \checkmark$

Wanneer die geweege gemiddelde metode gebruik word, word daar na elke aankope 'n nuwe gemiddeld bereken $\checkmark \checkmark$ wat lei tot 'n laer bedrag per eenheid, daarom 'n laer voorraadwaarde en hoër koste van verkope (laer bruto wins). $\checkmark \checkmark$
Gebruik eie diskresie, gebaseer op die leerder se resultate, wanneer daar bepaal word of die leerder die verskil verstaan.

3.1.4.3 Leerders gee hulle eie mening.

Ja of Nee $\checkmark$ Voorstelle: $\checkmark \checkmark \checkmark \checkmark$

Konsekwentheid is belangrik en daar kan nie van een jaar na 'n ander jaar verander word nie.

Verskille is minimaal

Hang af of onderneming hoër of laer wins en voorraadwaardes wil toon.

Onbeduidend oor 'n kort tydperk.

Maklik om een metode teenoor 'n ander te bereken.

Aanvaar enige redelike antwoord.

3.2 1 Leerders gee hulle eie mening, maar moet tekortkominge $\checkmark \checkmark$ en voordele $\checkmark \checkmark$, asook wesentlikheid aanspreek.

- Goue oorbelle (6)

- Diamantringe (2)

Surplusse

- Horlosies (2)

- Armbande (3)

Wesentlikheid

- 3 weg uit 204 items.

- Is dit finansiële lewensvatbaar om oor te tel?

3.2.2 Leerders verskaf hulle eie maatreëls

Voorstelle: $\checkmark \checkmark \checkmark \checkmark$

- Skeiding van pligte

- Meer gereelde voorraadopnames

- Kontroles op bestelling

- Stadig bewegende voorraad

Vraag 4

(40 punte; 24 minute)

4.1

ALGEMENE GROOTBOEK VAN DINALEDI BEPERK

BALANSSTAATAFDELING

BEHOUE INKOMSTE

Dt.								Kt.
2.14 Feb.	28	Verdelingsrekening✓	✓ 80 000	2.13 Mrt.	1	Saldo	a/b	✓* 8 000
				2.14 Mrt.	1	Verdelingsrekening ✓**		✓✓** 229 000

* R880 000 – R800 000✓ = R80 000

**R415 000 ✓ + R80 000✓ – R100 000✓ – R166 000 = R229 000✓

SAID (INKOMSTEBELASTING)

2.13 Mrt.	24	Bank✓	✓ 16 844	2.13 Mrt.	1	Saldo	a/b	✓ 16 844
Sep.	1	Bank✓	✓ 8 0 000	2.14 Feb.	28	Inkomstebelasting✓		✓ 166 000
2.14 Feb.	28	Bank✓	✓ 82 800					
		Saldo✓	☑ 3 200					
			182 844	2.14 Mrt.	1	Saldo	a/b	☑ 3 200

DIVIDENDE OP GEWONE AANDELE

2.13 Sep.	1	Aandeelhouders vir dividende✓	✓✓ 40 000	2.14 Feb.	28	Verdelingsrekening✓		✓ 100 000
2.14 Feb.	28	Aandeelhouders vir dividende✓	✓✓ 60 000					
			100 000					100 000

4.2 $\frac{\text{Aandeelhoudersbelang}}{\text{Aantal aandele}} \times \frac{100}{1}$

= $\frac{\text{R800 000✓ + R229 000✓}}{\text{R200 000}} \times \frac{100}{1}$

= $\frac{\text{R1 029 000☑}}{\text{R200 000✓}} \times \frac{100}{1}$

= 515 sent per aandeel☑

4.3 Ja/Nee✓

Kommentaar ✓✓✓✓

Netto batewaarde van R5.15 tot R5.60

Behoue inkomste is aanvaarbaar

Die dividende ontvang is 50 sent per aandeel. Is dit aanvaarbaar?

Aanvaar enige redelike antwoord.

Vraag 5

(85 punte; 50 minute)

5.1.1 Ekwiteit en laste

Aandeelhoudersbelang		✓☑ 3 408 000
Aandelekapitaal* ¹	7	✓☑ 2 550 000
Behoue inkomste	8	✓ 858 000
Nie-bedryfslaste		✓✓ 450 000
Lening* ²		✓✓ 450 000
Nie-bedryfslaste		✓☑ 485 000
Handels- en ander betaalbare bedrae* ³	8	✓☑ 231 000
Bankoortrekking		✓✓ 74 000
Korttermyngedeelte van lening		✓✓ 180 000
Totale ekwiteit en laste		✓☑ 4 343 000

Onderwyserriglyne (berekening)

- *1 R1 900 000✓ + R650 000✓✓
- *2 R630 000 ✓ – R180 000✓
- *3 R86 000 ✓ + R32 000✓ + R15 000 ✓ + R50 000✓ + R48 000 ✓ ✓
(0,12 × R400 000)

5.1.2 Skuld-ekwiteitsverhouding

Nie-bedryfslaste : Aandeelhoudersbelang

450 000✓ : 3 408 000✓

0,13 : 1✓✓

$$\begin{aligned}\text{Verdienste per aandeel} &= \frac{\text{Netto wins na belasting}}{\text{Aantal uitgereikte aandele}} \times \frac{100}{1} \\ &= \frac{\text{R1 180 000}✓ - \text{R254 000}}{450\,000} \times \frac{100}{1} \\ &= \frac{\text{R926 000}✓}{450\,000✓} \times \frac{100}{1} \\ &= 205.8 \text{ sent per aandeel}\end{aligned}$$

$$\begin{aligned}\% \text{ opbrengs op aandeelhoudersbelang} &= \frac{\text{Netto wins na belasting}}{\text{Gemiddelde aandeelhoudersbelang}} \times \frac{100}{1} \\ &= \frac{\text{R1 180 000} - \text{R254 000}}{\frac{1}{2}(\text{3 408 000}✓ + \text{2 320 000})✓} \times \frac{100}{1} \\ &= \frac{\text{R926 000}✓}{\text{R2 864 000}✓} \times \frac{100}{1} \\ &= 32,3 \%✓✓\end{aligned}$$

5.1.3 Die skuld:ekwiteitverhouding is aanvaarbaar ✓ (0,13 : 1). Die finansiële risiko is laag✓✓. Ja✓. Die lae risiko sal die onderneming in staat stel om 'n lening van die bank af te verkry✓.

Die 37%✓ opbrengs op kapitaal aangewend is meer as 18%✓ ($\frac{\text{R145 800}}{\text{R810 000}} \times \frac{100}{1}$) rente op lening van GELD Bank. Dit is duidelik dat die onderneming dit kan bekostig om geld te leen.

Nee✓. Die besigheid het 50 000 aandele meer om uit te reik. ✓ Deur aandele te verkoop ontvang hulle kontant. ✓ Daar is geen paalement of rente betaalbaar nie. ✓

5.1.4 Verduideliking: vir elke opbrengs, VPA, DPS, NAV

Kwotering van syfers/bedrae ✓ ✓ ✓

Vergelyking ✓ ✓ ✓ ✓

Gevolgtrekking✓✓

Die opbrengs op aandeelhoudersbelang verhoog van 26% tot 32,3%. Hierdie is meer as wat verdien sal word uit 'n eksterne belegging. Vaste deposito verdien gemiddeld 7% rente.

Verdienste per aandeel verhoog van 180 sent per aandeel tot 205.8 sent per aandeel.

$$\text{Dividende per aandeel} = \frac{\text{R78 000}}{\text{R450 000}} \times \frac{100}{1} = 17.3 \text{ sent per aandeel. Die dividende}$$

was slegs 17.3 sent per aandeel, maar daar is 'n groot bedrag behoue wins.

Aandeelprys: Die netto batewaarde per aandeel is R7.57 wat beter is as die vorige jaar se R5.25. Die markwaarde is R9.00, wat meer is as R7.57.

5.2.1 Voorgestelde antwoord ✓✓

Die aandeelhouders van 'n maatskappy moet vertroue in die maatskappy se vermoë hê om na hulle belegging om te sien.

Om die aandeelhouders te beskerm deur 'n onafhanklike mening oor die betroubaarheid van die Finansiële State uit te spreek.

Om oor die maatskappy se finansiële rekords verslag te lewer en om te bepaal of dit 'n redelike aanbieding is en of die beleid konsekwent met vorige jaar is.

Aanvaar enige redelike antwoord.

5.2.2 Aandeelhouders✓. Hulle is die "eienaars" van die maatskappy✓.

5.2.3 Voorgestelde antwoord ✓✓✓✓

Vereis deur ouditstandaarde. IFRS verskaf standaarde vir die opstel van Finansiële State.

Dit maak dit moontlik om state van Suid-Afrikaanse Maatskappye met mekaar te vergelyk en ook met internasionale maatskappye.

IFRS stel die standaarde vas wat gebruik kan word met die opstel van Finansiële State. Dit maak dit moontlik om state van Suid-Afrikaanse Maatskappye met mekaar te vergelyk en ook met internasionale maatskappye.

Die Maatskappywet is Suid-Afrikaanse wetgewing wat maatskappye in Suid-Afrika beheer. Indien maatskappye nie aan dit voldoen nie, sal die verantwoordelike persone skuldig aan 'n misdaad wees en so hanteer word.

5.2.4 Ja.✓ Voorgestelde antwoord ✓✓

Dit is 'n ongekwalifiseerde verslag.

Geen melding van ongerymdhede.

Finansiële State voldoen aan toepaslike wette en regulasies.

Finansiële State is redelike weergawe van finansiële posisie rakende alle wesentlike aangeleenthede.

5.2.5 Ja, sy kollegas is korrek. ✓

Voorgestelde antwoord

Etiek ✓✓✓✓

Voorgestelde antwoorde

- Objektiviteit: 'n professionele Rekenmeester sal nie vooroordeel, botsende belange in die uitvoering van sy taak toelaat om sy professionele besigheidsoordeel te beïnvloed nie.
- Hy kan aangeleenthede wat tydens oudit ontstaan oorsien om sy belegging te beskerm
- Hy sal binnekring inligting ontvang, wat onwettig is en tot kriminele klagte kan lei.
- Botsende belange wat oneties is.
- Hy moet die ouditgeleentheid van die hand wys, van sy aandele verkoop as hy die oudit wil uitvoer.

Gevolge ✓✓✓✓

Voorgestelde antwoord

- Kan vervolg word
- Nie heraan gestel word as ouditeur nie
- Dissiplinêre stappe deur professionele liggaam in die gesig staar.

Vraag 6

(60 punte; 35 minute)

6.1

PRADA BEPERK

KONTANTVLOEISTAAT VIR DIE JAAR GEËINDIG 30 JUNIE 2.14

	Aantekeninge	R'000
Kontantgevolge uit bedryfsaktiwiteite		✓ 47
Kontant uit bedrywighede gegenereer	1	✓ 799
Rente-uitgawe		✓ (234)
Rente-inkomste		0
Dividende betaal	3	✓ (254)
Inkomstebelasting betaal	4	✓ (264)
Kontantgevolge uit beleggingsaktiwiteite		✓ (524)
Aankope van tasbare bates	5	✓ (661)
Opbrengs uit die verkoop van tasbare bates		✓ 137
Beleggings verval/(gemaak)		0

Kontantgevolge uit finansieringsaktiwiteite		✓ 540
Opbrengs uit uitgereikte aandele (R2 550 ✓ – R1 870 ✓)		✓ 680
Langtermynlenings ontvang/(terugbetaal) (R990 ✓ – R850 ✓)		✓ (140)
Netto verandering in kontant en kontantekwivalente	2	✓ 63
Kontant en kontantekwivalente: begin van jaar (R76 + R4)	2	✓ 80
Kontant en kontantekwivalente: einde van die jaar (R140 + R3)	2	✓ 143

Aantekeninge by die Kontantvloeistaat vir die jaar geëindig 30 Junie 2.14

1 Rekonsiliasie tussen netto wins voor belasting en kontant uit bedrywigheide gegeneer

Kontant deur bedrywigheide gegeneer	
Netto wins voor belasting	✓ 400
Aansuiwerings as gevolg van:	
Waardevermindering (R206 ✓ + R180) ✓	✓ 386
Rente-uitgawe	✓ 234
Rente-inkomste	0
Bedryfswins voor veranderinge in bedryfskapitaal	✓ 1 020
Kontantgevolge uit veranderinge in bedryfskapitaal	✓ (221)
Verandering in voorraad (R273 ✓ – R256) ✓	✓ 17
Verandering in debiteure (R537 ✓ – R462) ✓	✓ (75)
Verandering in krediteure (R341 ✓ – R178) ✓	✓ (163)
Kontant uit bedrywigheide gegeneer	✓ 799

3 Dividende betaal

Dividende vir jaar soos in Finansiële State	✓ (151)
Saldo aan die begin van die jaar	✓ (119)
Saldo aan die einde van die jaar	✓ 16
Dividende betaal	✓ (254)

4 Inkomstebelasting betaal

Inkomstebelasting vir jaar soos in Finansiële State	✓ (194)
Saldo aan die begin van die jaar	✓ (44)
Saldo aan die einde van die jaar	✓ (26)
Inkomstebelasting betaal	✓ (264)

5 Tasbare bates aangekoop

Grond en geboue (R2 000 ✓ – R1 500 ✓)	✓ 500
Toerusting (R651 ✓ – R490 ✓)	✓ 161
Voertuie	-
	✓ 661

Bewerkings

Vaste bates teen drawaarde	
Begin (R1 390 – R240)	✓ 1 150
Plus: Aankope	
Min: Verkope	✓* (137)
Min: Waardevermindering	✓ (206)
Eind (R1 225 – R418)	✓ 807

* Balanserende syfer

6.2.1 Voorgestelde antwoord ✓✓✓

Finansiële verslagdoening moet die finansiële posisie van die maatskappy integreer, maar moet ook strategieë vir toekomstige voortbestaan van die onderneming insluit.

Die inligting moet die aandeelhouers die versekering gee dat die maatskappy goeie toekomstige vooruitsigte het.

Driedubbele invloed verslagdoening. Die verslag (bestuur, maatskaplike en omgewingsaspekte) moet aandui hoe die maatskappy 'n invloed op die gemeenskap het, wat positief en negatief kan wees.

Aanvaar enige redelike antwoord.

6.2.2 Voorgestelde antwoord ✓✓✓

Bepaal die MIV/Vigs risiko.

Stel maatreëls in plek om die risiko aan te spreek.

Meet en monitor die uitkoms.

Aanvaar enige redelike antwoord.